

## **Bijlage 4 Uitvoeringsbeleid Programma Gelderland Sport! 2016-2019 (3e herziening)**

Op 1 november 2016 hebben GS het Uitvoeringsbeleid Programma Gelderland Sport! 2016-2019 (zaaknummer 2016-006425) vastgesteld. In aanvulling hebben GS op 28 februari en 6 juni 2017 het uitvoeringsbeleid nader aangescherpt en aangevuld. Het sponsorbeleid is vastgelegd in de notitie Kader Sponsoring Sportevenementen 2017 (zaaknummer 2016-000124).

Dit beleid vormt, samen met de subsidieregels voor sport, de kern van het instrumentarium waarmee uitvoering wordt gegeven aan het Programma Gelderland Sport! 2016-2019 (PS2015-589) van Provinciale Staten.

Op een tweetal thema's is het beleid in deze 3<sup>e</sup> herziening nader uitgewerkt en zijn er subsidieregels opgesteld. Het gaat om Sport en innovatie (Economische pijler: paragraaf 4) en Sportieve inrichting buitenruimte (Maatschappelijke pijler: paragraaf 6).

Daarnaast geven de eerste ervaringen met de subsidieregeling Open clubs en vitale sportparken (Ruimte voor Gelderland; paragraaf 6.26) aanleiding om zowel de subsidieregels, als het beleid enigszins aan te passen (Maatschappelijke pijler; paragraaf 5).

De nadere uitwerking van het beleid heeft vorm gekregen door aanpassing van de bestaande notitie Aangevuld uitvoeringsbeleid Programma Gelderland Sport! 2016-2019, zoals deze op 6 juni 2017 door GS is vastgesteld. De oorspronkelijke tekst van die notitie is zoveel mogelijk gehandhaafd. In de titel wordt tot uitdrukking gebracht om welke versie het gaat.

### **1. Aanleiding**

Op 11 november 2015 is het programma Gelderland Sport! 2016 -2019 (PS2015 589) vastgesteld. Hierin zijn op zeven thema's doelen geformuleerd onder een drietal pijlers: de economische, maatschappelijke en sportieve kracht van sport. Met de wetenschap dat de doelen niet alleen kunnen worden gerealiseerd is de samenwerking gezocht met de vele sport-actieve partijen in Gelderland. In een periode van enkele maanden zijn in wisselende samenstelling ambities uitgewisseld, thema's benoemd en plannen ontwikkeld. Dit is nu al winst. Het heeft geleid tot een sportnetwerk van partijen die elkaar kennen en weten te vinden. Het vormt de basis voor het realiseren van de ambities van partijen en hoe we dit gaan doen. Dit staat verwoord in het Gelders Sportakkoord.

Het Sportakkoord heeft tot doel de samenwerking tussen partijen te versterken om zo de doelen nog beter te realiseren. Door de samenwerking in dit sportnetwerk onderscheidt Gelderland zich.

Ook heeft de samenwerking tot doel de promotie- en lobbykracht te versterken om bijvoorbeeld internationale evenementen naar Gelderland te halen. Het Sportakkoord vormt de netwerkaanpak waarmee optimaal gebruik wordt gemaakt van de energie die bij de partijen zit. Conform het uitgangspunt van dit college.

## 2. De pijlers

In het programma Gelderland Sport! 2016-2019 zijn drie pijlers geformuleerd die het sportbeleid van de provincie dragen: de economische kracht van sport, de maatschappelijke kracht van sport en de sportieve kracht. Deze worden kort toegelicht.

*Uit: Gelderland Sport! 2016-2019*

*Het is 2020. Gelderland Sport! De provincie bruist van sportiviteit en Nederland weet dat. Sport in Gelderland is meer dan bewegen en wedstrijden. Door de goede sportvoorzieningen, de actieve sportverenigingen die midden in de maatschappij staan, de toonaangevende sportevenementen en de topsporters is Gelderland nog aantrekkelijker geworden voor haar inwoners, ondernemers, sporters en bezoekers. Gelderland heeft daarbij extra aandacht voor mensen met een beperking op alle niveaus van sport.*

## 3. De economische pijler: sportevenementen

### 3.1 Spin-off van sport Economisch

Bij sportevenementen zetten we in op het verder vergroten van de economische impact van de evenementen. Dit doen we door minimaal 20 toonaangevende (inter-)nationale sportevenementen per jaar financieel te steunen, met zo nu en dan een topevenement (evenementen in de buitencategorie), zoals de Giro d'Italia 2016. Evenementen promoten de regio. De bedoeling is dat de regio, of breder, de provincie daarvan economisch profiteert. Van de evenementenorganisatoren verwachten wij een extra inspanning om verbindingen te leggen met het bedrijfsleven. Dit kan door side-events te organiseren in de vorm van bijvoorbeeld netwerkbijeenkomsten of door op andere wijze de evenementen aantrekkelijker te maken voor ondernemers.

Onder economische spin-off verstaan we ook het promoten van de stad en de regio waar het evenement plaatsvindt door de evenementorganisator. Een aantrekkelijk evenement en programma van side-events betekent onder meer bezoekers van binnen en buiten Gelderland. De economische impact van een evenement wordt vergroot wanneer het evenement over meerdere dagen plaatsvindt en de side-events langere tijd voorafgaand plaatsvinden en na afloop van het evenement nog enige tijd doorgaan. De impact wordt eveneens vergroot wanneer de organisatie de bestedingen voor het evenement in de provincie doet.

Tot slot, media aandacht kan de economische impact aanzienlijk versterken. Vooral evenementen op internationaal niveau dragen hier aan bij. Het is daarom van belang dat de organisatoren zich inspannen om zoveel mogelijk media-aandacht te genereren, voor het evenement, maar zo mogelijk ook voor de regio.

### *Maatschappelijk*

Evenementen zijn een platform voor topsporters en stimuleren tegelijkertijd de breedtesport. Wij zien breedtesport als sport die door alle lagen van de bevolking beoefend kan worden op amateurbasis. Topsport en breedtesport zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Topsporters en talenten inspireren anderen om ook het beste uit zichzelf te halen en om tot een actieve en sportieve leefstijl te komen. Talenten vormen de schakel tussen de breedte- en topsport. Wanneer meer mensen recreatief sporten, wordt de basis van de sport breder en worden er meer talenten ontdekt. Die groeien met goede begeleiding en ondersteuning op hun beurt weer uit tot topsporters, die kunnen excelleren op Gelderse sportevenementen. Gelderse topsporters helpen onze provincie op de kaart te zetten.

Het versterken van de breedtesport heeft, gezien de maatschappelijke impact, onze bijzondere aandacht. We dragen hier onder meer aan bij door het stimuleren van de organisatie van side-events als onderdeel van sportevenementen. Side-events richten zich overigens op meer maatschappelijke thema's dan alleen breedtesport. Hierop gaan wij in het vervolg van de notitie nader in.

Tot slot vinden we het van grote relevantie dat bij de organisatie van evenementen, waar mogelijk, specifieke aandacht is voor aangepast sporten.

### *3.2 Evenementenstrategieën van de Gelderse kernsporten*

Om tot een goede samenhang te komen tussen de Gelderse kernsporten en evenementen, zijn de sportbonden en evenementenorganisatoren uitgenodigd om voor hun eigen kernsport de evenementen-ambities voor de komende jaren op te stellen. Ook de schaatsbond, als tweederingkernsportbond, is gevraagd om voor het inline-skaten een evenementenstrategie op te stellen, gezien het belang dat de provincie hecht aan het benutten van de skeeleraccommodatie in Heerde. Eerdere investeringen in deze accommodatie worden zodoende beter benut. Bij de evenementenstrategieën gaat het om een samenhangend geheel van evenementen voor de periode 2017-2019, zo mogelijk met ambities voor internationale evenementen voor de periode na 2019. Het gaat om een strategie die erop is gericht de samenhang tussen evenementen te verstevigen zodat de afzonderlijke evenementen succesvoller worden en de gewenste dynamiek vanuit de evenementen op gang komt. Een dynamiek die bijdraagt aan het versterken van de economie en een goed leefklimaat, met aandacht voor meer sporten en bewegen. Deze strategie heeft zowel op de korte als de langere termijn blijvende effecten, op het vlak van sport, economie en maatschappij. Het is de katalysator om partijen in beweging te krijgen, een ontwikkeling in gang te brengen of processen te versnellen. Een strategie die van visie getuigt op het realiseren van evenementen, ook in de iets verder weg gelegen toekomst. Bij de afweging om een evenement te ondersteunen vinden wij het van belang dat het evenement past in een heldere strategie van de betreffende sport.

### *3.3 Subsidiekader Evenementenkalender*

De evenementen, die in het kader van de evenementenstrategieën worden gerealiseerd kunnen voor financiële steun worden aangemeld. Subsidie wordt alleen verstrekt als het evenement op de evenementenkalender staat. In de Regels Ruimte voor Gelderland (hoofdstuk Economische impact - Sportevenementen) is geregeld aan welke voorwaarden moet worden voldaan om op de evenementenkalender te worden geplaatst. Hiervoor dient een aparte aanvraag te worden ingediend. Een deel van de voorwaarden is hieronder beleidsmatig nader uitgewerkt. De aanvraag voor plaatsing moet uiterlijk negen maanden vóór het evenement worden ingediend. 2017 is een overgangsjaar, waarin van deze regel nog mag worden afgeweken.

### *Cluster van evenementen*

Onder voorwaarden kunnen evenementen als cluster op de kalender worden geplaatst. Het moet dan gaan om evenementen van dezelfde organisator, die in duidelijke samenhang met elkaar worden georganiseerd, binnen een periode van ongeveer één tot anderhalf jaar. Uit de aanvraag moet blijken waaruit de samenhang bestaat. Te denken valt aan gezamenlijke communicatie-uitingen rond de evenementen en gezamenlijke inkoop en sponsoring. Doordat de eisen van economische en maatschappelijke impact op het geheel van de cluster van toepassing zijn, zullen de evenementen op die punten ook als geheel evalueerbaar moeten zijn. De samenhang moet ook blijken uit het programma van side-events, dat voor de evenementen gezamenlijk wordt georganiseerd. Qua omvang en inhoud dient dit programma in redelijke verhouding te staan tot de omvang van de evenementen (zie ook hierna). Voor een cluster van evenementen kan met één aanvraag voor de kalender worden volstaan. Ook de subsidie kan door middel van één aanvraag (met één plan van aanpak en één begroting) worden aangevraagd.

Clustering van evenementen kan ook nog plaatsvinden bij het indienen van de subsidieaanvraag. Het moet dan wel gaan om evenementen die al op de kalender staan.

### *Belang van side-events: economische en maatschappelijke spin-off*

Een evenement (een cluster van evenementen inbegrepen) komt alleen voor subsidie in aanmerking als er ook een programma van side-events wordt georganiseerd. Deze side-events vergroten de economische en maatschappelijke impact van het evenement. Side-events kunnen voor, tijdens of na (legacy) een groot sportevenement worden gehouden. Zij moeten een duidelijke verbinding hebben met het sportevenement waarvoor subsidie wordt aangevraagd. Hoofdevenementen, die in aanmerking komen voor sponsoring, worden niet tevens gesubsidieerd. Het sponsorbeleid sluit samenloop uit. Voor het programma van side-events kan, als aan de geldende vereisten wordt voldaan, wel subsidie beschikbaar worden gesteld. Een van de vereisten is dat het evenement op de evenementenkalender is geplaatst.

Een programma van side-events is een plan tot uitvoering van twee of meer side-events, die zich op verschillende themagebieden richten. Minimaal één themagebied moet zijn gericht op het vergroten van de economische impact. Voor een cluster van evenementen geldt dat drie of meer side-events worden georganiseerd op minimaal twee themagebieden, waarvan tenminste één themagebied gericht is op het vergroten van de economische impact.

Side-events kunnen heel verschillend zijn. Wij sluiten aan bij de indeling van VWS en onderscheiden zes themagebieden waarop maatschappelijke en economische spin-off plaats kan vinden. Hierbij leggen we op onderdelen een specifieke focus:

- *imago & identiteit*: activiteiten gericht op versterking van imago en bekendheid van stad/regio, versterking van toerisme na het evenement, toename van gevoelens van trots en/of lokale identiteit, lokale, nationale of internationale waardering voor evenementen, etc. Het gaat om de *branding* van Gelderland;
- *gezondheid & vitaliteit*: deelnemers en/of bezoekers laten nadenken over - of laten ervaren van - het belang van de eigen gezondheid en gezonde leefstijl, etc. Wij leggen de focus op innovatieve ontwikkelingen op het gebied van sport/bewegen, voeding en gezondheid. We versterken deze cross-overs en verbinden initiatieven op dit vlak;

- *participatie & cohesie*: activiteiten gericht op bevorderen van sportdeelname, lidmaatschap verenigingen, vrijwilligerswerk, toename van leefbaarheid in wijk/gemeenten, ontdekken en ontwikkelen van talenten, etc. De nadruk ligt op het versterken van de ontwikkeling van open sportclubs en open sportparken;
- *beleving & ervaring*: activiteiten gericht op positieve beleving bij deelnemers en bezoekers voor/tijdens/na het evenement, stimuleren van herhaalbezoek, toename draagvlak/afname weerstand onder omwonenden, gevoel van trots dat het evenement plaatsvindt, etc. Het gaat daarbij om het vergroten van de bezoekersaantallen en het versterken van betrokkenheid van deelnemers en bezoekers;
- *economie & werk*: activiteiten gericht op additionele bestedingen in de regio door deelnemers en bezoekers, organisatie en media, bedrijven en bij partners en sponsors, toename werkgelegenheid, etc.;
- *milieu & innovatie*: activiteiten gericht op beperking van milieubelasting door het evenement (minder watergebruik en afval; reizen naar evenement), uitdragen van aandacht voor milieu en duurzaamheid, innovaties in de organisatie van het evenement, in de sport, in 'samenwerking', etc.

Bij maatschappelijke en economische impact gaat het om effecten die merkbaar of meetbaar zijn in de samenleving als gevolg van het plaatsvinden van een sportevenement, inclusief de side-events. Hoe hoog de economische en maatschappelijke impact is en hoe groot het bereik van de side-events, kan per evenement sterk verschillen. Van de organisatie wordt verlangd dat zij zich inspant om het bereik en het economische en/of maatschappelijke effect zo groot mogelijk te maken. Concreet kan dit bijvoorbeeld betekenen: de organisatie van een scholenproject op *meerdere* scholen, het uitzetten van gezondheids- en vitaliteitstrajecten voor *diverse* doelgroepen en de organisatie van *verschillende* netwerkevents. Het is aan de organisator om het verwachte bereik en de verwachte impact te onderbouwen.

Is er sprake van een cluster van evenementen dan zal de economische en maatschappelijke impact in verhouding moeten staan tot het geheel van de cluster. Naarmate de cluster en de evenementen in de cluster groter zijn, zullen de side-events meer body moeten hebben.

Meestal zal het programma van side-events bij één evenement behoren. Onder voorwaarden kan ook subsidie worden verleend voor uitsluitend een programma van side events dat in het kader van meer evenementen van eenzelfde organisator wordt uitgevoerd. Het gaat dan om evenementen waarbij voor het hoofdevenementen zelf geen subsidie wordt verleend (maar die eventueel wel door de provincie worden gesponsord). De omvang van het programma zal steeds in redelijke verhouding moeten staan tot de omvang van de betrokken hoofdevenementen. Een paar kleine side-events bij twee of meer grote sportevenementen volstaan niet om voor subsidie in aanmerking te komen. Voor het programma van side-events geldt ook het vereiste dat het op verschillende themagebieden moet zijn gericht, waaronder in ieder geval het themagebied economie & werk.

### *Voorwaarden voor subsidiëring*

Om voor subsidie in aanmerking te komen, moet het evenement (c.q. de cluster van evenementen) voldoen aan de criteria en voorwaarden zoals gesteld in de subsidieregeling. Hieronder worden de belangrijkste voorwaarden uitgewerkt en toegelicht.

Voorwaarden voor subsidiëring:

1. Het evenement heeft betrekking op een of meerdere kernsporten en past in de visie van de evenementenstrategie van de betreffende kernsport(-en). In het sportakkoord is hier een eerste aanzet voor gemaakt.
2. Om voor subsidie in aanmerking te komen moet het gaan om een kampioenschap op nationaal, Europees of wereldniveau of om een vergelijkbare internationale of nationale wedstrijd op het hoogste competitieniveau. Subsidiemogelijkheden voor de organisatie van een NK zijn aan een aantal voorwaarden verbonden.  
Daarnaast komen breedtesportevenementen voor subsidie in aanmerking die gericht zijn op mensen met een beperking. Deze evenementen moeten minimaal 500 deelnemers en 500 bezoekers trekken.
3. De organisator van het evenement legt actief verbinding met het bedrijfsleven met het doel de *economische spin-off* van het evenement in de regio zo groot mogelijk te maken. Dit kan worden bereikt door de organisatie van een programma van side-events, waarbij één of meerdere activiteiten worden ingezet op het themagebied economie & werk, naast ook de inzet op één of meer andere themagebieden. Hoe en in welke mate hierop wordt ingezet verschilt per sport en is maatwerk per evenement. De economische impact moet aanzienlijk zijn. Het is aan de organisator om duidelijk te maken dat het evenement een dergelijke aantoonbare substantiële economische meerwaarde heeft.

*De volgende aspecten dragen bij aan de economische spin-off:*

- bestedingen van bezoekers en deelnemers in de regio. Deze moeten in opdracht van de organisatie worden gemeten met de WESP methodiek. Evenementen, die gedurende een reeks van jaren worden ondersteund en inhoudelijk niet wezenlijk veranderen, kunnen wij van de meet-verplichting ontheffen. We zullen dat doen wanneer van een nieuwe WESP-meting geen meerwaarde wordt verwacht;
- organisatie van netwerkbijeenkomsten voor bedrijven en andere organisaties voorafgaand, tijdens of na het evenement;
- betrokkenheid van meerdere private partners aan het evenement, bijvoorbeeld in de vorm van sponsorship;
- bedrijven of andere organisaties sluiten aan bij het evenement (activatie) en promoten of dragen op die manier mede het evenement;
- regiopromotie: grote nationale of internationale evenementen dragen door hun media-exposure bij aan regiopromotie en versterken daarmee de economische spin-off;
- inzet op lokale/regionale inkoop en lokale/regionale producten en betrokkenheid van lokale ondernemers.

4. De organisator van het evenement zet zich actief in door de organisatie van een programma van side-events, die de *maatschappelijke spin-off* van het evenement zo groot mogelijk laten zijn. Het programma omvat twee of meer side-events, gericht op de eerdergenoemde zes prestatievelden. Het kan overigens ook een andere partij zijn, die, met instemming van de organisator van het evenement, side-events organiseert. Relevant is dat de side-events samenhangen met een evenement dat op de evenementenkalender staat. Het is van belang dat de inzet op side-events substantieel is, dat betekent dat de side-events een breed gedragen effect op de eerdergenoemde themagebieden hebben. Hoe hierop wordt ingezet verschilt per sport en is maatwerk per evenement.

*De volgende aspecten dragen bij aan maatschappelijke spin-off (zie verder ook de bij 3.1 genoemde zes prestatievelden en de specifieke focus die wij op onderdelen leggen):*

- Sociale samenhang: stimuleren van actieve inzet op het vergroten van sociale samenhang en sportactivatie, bijvoorbeeld door scholenprojecten en sportclinics;
  - Regionale betrokkenheid: realiseren van grote regionale betrokkenheid, zichtbaar door de betrokkenheid van vrijwilligers en sportclubs;
  - Sport voor mensen met een beperking: stimuleren van aandacht voor sporten voor mensen met een beperking;
  - Gezondheid: bevorderen van aandacht voor gezondheidsbevordering;
  - Maatschappelijk verantwoord: stimuleren tot inzet op maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid.
5. Zo veel mogelijk spreiding van side-events over verschillende gemeenten. Topevenementen worden vaak door meerdere steden gedragen. Dit betekent dat evenementen en side-events in meer steden kunnen plaatsvinden en zo mogelijk provinciebreed worden uitgerold. Door samenwerking tussen de steden wordt de kwaliteit van evenementen en de side-events op een hoger niveau gebracht. Het zorgt er ook voor dat het bereik van het hoofdevenement groter wordt.  
Hierdoor kan bijvoorbeeld de verkoop van toegangskarten toenemen.
6. Er moet sprake zijn van een gezonde verhouding tussen publieke en private financiering. De provincie wil alleen evenementen (c.q. cluster van evenementen) ondersteunen die voor ten minste de helft met private middelen worden bekostigd. De eigen inkomsten uit het evenement (tickets, sponsoropbrengsten, horeca) worden beschouwd als private financiering. Voor evenementen voor mensen met een beperking geldt deze eis niet. Ook voor nieuwe evenementen op nationaal niveau, die niet eenmalig zijn, geldt deze eis niet.
7. In het programma van side-events worden, voor zover dit meerwaarde heeft voor mensen met een beperking, ook activiteiten voor deze doelgroep georganiseerd. Daarnaast dienen de locatie en de accommodatie van het evenement toegankelijk te zijn voor mensen met een beperking.
8. Duurzaamheid. Het evenement wordt zo duurzaam mogelijk uitgevoerd. De evenementorganisatie beschrijft welke maatregelen hiertoe worden getroffen en welke inspanningen worden verricht.

Uit het plan van aanpak van een evenement (c.q. cluster van evenementen) en/of programma van side-events moet blijken dat bovengenoemde voorwaarden in de uitwerking zijn meegenomen. Op basis van de subsidieregels en het uitvoeringsbeleid wordt beoordeeld of sportevenementen en side-events in aanmerking komen voor subsidie.

#### *Aanvullingen*

Voor bijzondere, toonaangevende internationale evenementen, die zowel qua uitstraling als economische en maatschappelijke spin-off uitzonderlijk zijn, kan van één of meer van de geldende voorwaarden worden afgeweken. Het gaat hier om evenementen met een groot communicatief bereik, die Gelderland op de kaart zetten, zowel op korte als op lange termijn. Deze evenementen moeten een grote economische en maatschappelijke spin-off hebben en een boost geven aan zowel de breedtesport als de topsport. De ondersteuning van dergelijke evenementen wordt door ons college per evenement bepaald. Wij overleggen daarover van tevoren met Provinciale Staten of de betrokken Statencommissie.

Hierbij kan het ook om evenementen gaan die onder de tweederingskernsporten vallen. Dit geldt onder meer voor evenementen waarvoor juist in Gelderland de geschikte accommodatie aanwezig is. Daarbij moet het gaan om een accommodatie die, zoals de skeelerbaan in Heerde, mede tot stand is gebracht met subsidie van de provincie.

Evenementen voor aangepast sporten kunnen voor subsidie in aanmerking komen, mits deze van minimaal nationaal niveau zijn en een groot maatschappelijk bereik hebben. De organisatie van een programma van side-events bij evenementen voor aangepast sporten is niet verplicht, maar kan de maatschappelijke spin-off van het evenement wel vergroten. Denk aan het organiseren van activiteiten voor mensen met een beperking, die leiden tot een hogere sportparticipatie bij deze doelgroep of het organiseren van congressen voor kennisoverdracht. Het maatschappelijk draagvlak in de regio wordt versterkt door het betrekken van meerdere maatschappelijke organisaties, gemeenten en sportverenigingen.

Ook sportevenementen op het hoogste competitieniveau, die vergelijkbaar zijn met een NK, EK of WK kunnen voor subsidie in aanmerking komen. Voor nationale sportevenementen geldt de aanvullende voorwaarde dat het om een nieuw, veelbelovend evenement, moet gaan, dat de potentie heeft om uit te groeien tot een toonaangevend nationaal of zelfs internationaal sportevenement dat meerdere jaren georganiseerd gaat worden. De aanvrager dient dit met een goede onderbouwing in de aanvraag te staven.

Tot slot is met andere overheden met een actief evenementenbeleid in ons land (G5, VWS en de provincies Noord-Brabant en Gelderland), verenigd in de landelijke werkgroep Kracht van sportevenementen, afgesproken dat zij bij elkaars topevenementen een bijdrage zullen leveren aan het programma van side-events. Het gaat dan om evenementen die op de Nationale

Topevenementenkalender staan. De afspraken houden voor ons in dat wij jaarlijks side-events ondersteunen van ten minste twee topevenementen van de Topevenementenkalender. De side-events worden in Gelderland georganiseerd en moeten, om voor een subsidie in aanmerking te komen, net als bij evenementen in onze provincie een substantiële economische of maatschappelijke impact hebben in Gelderland.



### 3.4 Bidprocedures

Komende jaren staan verschillende jaarlijks terugkerende nationale evenementen op de Gelderse agenda. Daarnaast vinden incidenteel veel internationale sportevenementen in Gelderland plaats. Deze internationale sportevenementen worden vaak na een bidprocedure aan een land of stad toegekend. De bidprocedure start veelal langere tijd voordat het evenement plaatsvindt. Dit is afhankelijk van procedure, zoals deze door de betreffende internationale sportfederatie is vastgesteld. In het Gelders Sportakkoord is door partijen de ambitie uitgesproken om een aantal internationale sportevenementen in Gelderland te organiseren. Het gaat onder meer om het WK Inline Skaten (2018 of 2020), het WK halve marathon (2020), EK herenvolleybal (2020), het WK mountainbike (2020), het WK damesvolleybal in 2022 en een eerste verkenning van de Wereldruiterspelen op langere termijn. Samen met de initiatiefnemers en de lokale overheid laten wij voor dergelijke internationale sportevenementen een haalbaarheidsstudie uitvoeren. Hierin worden onder meer de kosten én baten op economisch, maatschappelijk en sportief vlak onderzocht. Het haalbaarheidsonderzoek vormt de basis voor het besluit of wij het bid gaan ondersteunen. Omdat de internationale evenementen zowel qua omvang als impact sterk verschillen, is de mate en wijze van ondersteuning voor ieder bid verschillend. Indien het evenement een bijzonder, toonaangevend internationaal sportevenement is als hiervoor onder *Aanvullingen* genoemd of als het niet kan worden betaald uit het budget dat Provinciale Staten voor sport beschikbaar hebben gesteld, betrekken wij Provinciale Staten bij de besluitvorming over het al of niet meedoen met het bid.

### 3.5 Resultaten

Evenementen leveren Gelderland veel op. Een groot sportfeest, waar toeschouwers kunnen genieten van sport op het hoogste niveau, versterking van de bekendheid van de provincie en denk ook aan economische opbrengst en aan de maatschappelijke effecten door de organisatie van side-events. De evenementen dragen bij aan de benutting van regionale sportinfrastructuur, die mede door provinciale steun tot stand gekomen. Sportevenementen worden gebruikt om Gelderland te 'branden' en te positioneren als een dynamische provincie, waar ook grote topevenementen worden georganiseerd. Jaarlijks worden circa 30 sportevenementen van de kernsporten én inline-skating van internationaal en nationaal niveau ondersteund. De evenementen hebben minimaal een landelijke media-exposure.

Onverminderd de hiervoor beschreven nuancering houden wij vast aan de verplichting voor ontvangers van evenementensubsidie, met uitzondering van multi-sportevenementen, sportevenementen voor mensen met een beperking en side-events, onderzoek te doen via de WESP methodiek naar de economische impact van het evenement. Wij achten het van belang te kunnen volgen hoe het evenement zich op dat punt door de jaren heen ontwikkelt. Wij zijn ons ervan bewust dat de mate van economische en, nog sterker, maatschappelijke impact lastig volledig met cijfers is te onderbouwen. Er is bijvoorbeeld geen direct verband te meten tussen toename van leden bij een sportclub en een sportevenement in Gelderland, omdat veel verschillende factoren invloed hebben op het ledenaantal van een club. Ook de economische impact is sterk afhankelijk van externe factoren, bijvoorbeeld het weer. Lange termijn resultaten van bijvoorbeeld netwerkbijeenkomsten zijn tijdens een sportevenement ook niet meetbaar. Tegelijkertijd willen we het belang van de maatschappelijke impact van sportevenementen de komende jaren beter in beeld brengen door een verdere uitwerking van de WESP-methodiek. Door deze methodiek te verbreden willen we meer inzicht krijgen in het maatschappelijk effect van sportevenementen.

## 4. De economische pijler: Sport en innovatie

### 4.1. Doelstelling

Gelderland heeft veel te bieden op het gebied van sport, voeding en gezondheid. De concentratie in onze provincie van kennis- en praktijkinstellingen, organisaties en bedrijven rond sport, voeding en gezondheid geven onze provincie een unieke positie in Nederland en zelfs internationaal. Samenwerking tussen organisaties, bedrijven en kennisinstellingen in deze domeinen biedt kansen voor innovaties. Initiatieven zoals Eat2Move tonen dat aan. Wij willen dit soort cross over-samenwerkingen bij de ontwikkeling en toepassing van innovatieve producten, diensten en processen op het snijvlak van sport, voeding en gezondheid stimuleren.

Doel van ons beleid is om bij te dragen aan het marktrijp maken van deze innovatieve producten, diensten en processen en daarmee de Gelderse economie te stimuleren. Ook is het doel van ons beleid de prestaties binnen de betrokken sport of sporten te verbeteren en de sportdeelname te vergroten. Doel is ook met de innovaties bij te dragen aan een gezonde leefstijl, vermindering van overgewicht en sneller herstel na sportprestaties. Zo mogelijk met een brede spin off, bijvoorbeeld naar de reguliere gezondheidszorg. Doordat innovaties, die het mogelijk maken na een sportprestatie sneller te herstellen, ook inzetbaar zijn om herstel na operatie of ziekte te bespoedigen. Of bruikbaar zijn om chronische aandoeningen te voorkomen of te verminderen.

### 4.2. Beleidskader subsidieverlening

Het onderdeel innovatie van het Programma Gelderland Sport! 1916-1919 sluit aan bij de ontwikkelingen van het Ministerie van VWS. VWS wil het rendement van kennis en innovatie in de sport vergroten en daarbij nadrukkelijk naast de wetenschap en de sport ook het bedrijfsleven en overheden betrekken. Hiertoe is een Kennis- en innovatieagenda sport opgesteld, waarin het Topteam sport adviseert om een rendabel ecosysteem te creëren voor sportinnovaties. De essentie van dit systeem is dat onderzoekers, bedrijven, sportorganisaties en overheden samen werken aan sportinnovaties: zowel in projecten als in centra en de gezamenlijke Sport Data Valley. Met het stimuleren van verbindingen tussen verschillende sectoren, tussen bedrijfsleven, overheden en wetenschap op het gebied van innovatie sluiten we aan bij door VWS ingezette lijn.

De ondersteuning die op grond van de subsidieregels wordt geboden, is met name gericht op innovaties die de fasen van fundamenteel onderzoek, haalbaarheidsonderzoek en industrieel onderzoek voorbij zijn. Onze focus ligt op de fase van de experimentele ontwikkeling. Kansrijke innovatieve producten, diensten en processen voor de top- en breedtesport, die dat nodig hebben, geven wij met de subsidie het zetje in de rug om de sprong naar de toepassing en de markt te kunnen maken.

Het gaat ons om innovaties die uniek zijn voor Nederland, waarvan de ontwikkeling richting de markt, de experimentele ontwikkeling, een zeker risico met zich brengt. De innovaties moeten economisch perspectief hebben. We vinden het daarom van belang dat eindgebruikers zijn betrokken bij de innovatie, dat een realistisch verdienmodel is opgesteld en dat een marktbenadering wordt uitgevoerd.

In lijn met het Programma Gelderland Sport! 2016-2019 (PS2015-589) houden we eraan vast dat de innovaties primair zijn gericht op één of meer kernsporten of tweederingskernsporten. De innovaties moeten prestatieverbetering of deelnameverhoging in deze sporten beogen. Dat neemt natuurlijk niet weg dat andere sporten eveneens met de innovaties kunnen zijn gebaat. En dat daarvan ook buiten de wereld van de sport kan worden geprofiteerd.

Om voor subsidie in aanmerking te komen moet sprake zijn van samenwerking van twee of meer onafhankelijke partijen. Wanneer de samenwerking is beperkt tot twee partners moet zijn verzekerd dat bij de innovatie expertise is betrokken uit alle drie kennisvelden (sport, voeding en gezondheid).

De subsidieaanvragen worden inhoudelijk beoordeeld door weging aan de hand van een aantal criteria. Gaat het om een belangwekkende innovatie voor Nederland, die ook internationaal gezien toegevoegde waarde heeft, maar niet louter op eigen kracht tot ontplooiing kan komen? Heeft de innovatie een serieus economisch perspectief? Leidt zij tot verbetering van de gezondheid van sporters, met zoveel mogelijk spin off buiten de sport? Is het innovatieproject technisch, organisatorisch en financieel uitvoerbaar? Paragraaf 6.34 van de Regels Ruimte voor Gelderland bevat de criteria, op basis waarvan de weging plaatsvindt. Bij deze criteria zijn invalshoeken benoemd van waaruit de beoordeling wordt gedaan, maar die andere relevante invalshoeken niet uitsluiten.

Net als bij de subsidieverlening voor innovatieprojecten uit het innovatieprogramma Topsectoren (paragraaf 6.12a van de Regels Ruimte voor Gelderland), wordt bij de beoordeling van de plannen gebruik gemaakt van een puntentoekenning. Wij laten ons hierover adviseren door de adviescommissie (Adviescommissie Sport en Innovatie). Daarin is deskundigheid samengebracht op het gebied van economie en de drie kennisvelden. Vanuit Oost NV wordt de benodigde economische expertise ingebracht.

Wij vinden het belangrijk dat de kennis en ervaring, die met de gesubsidieerde projecten wordt opgedaan, zoveel mogelijk wordt gedeeld met andere belangstellenden. Op de subsidieontvangers rust de verplichting hieraan gestalte te geven.

Het innovatiebeleid voor sport sluit aan op het provinciale innovatiebeleid in algemene zin. Er bestaat geen bezwaar tegen dat voor de projecten, ook gebruik wordt gemaakt van andere subsidiemogelijkheden van de provincie. Uiteraard moeten de betreffende subsidieregelingen dat wel mogelijk maken. Uit de Algemene subsidieverordening vloeit bovendien als randvoorwaarde voort dat dezelfde kosten niet twee keer worden gesubsidieerd.

#### *4.3. Verbinding met netwerken*

Behalve door subsidie beschikbaar te stellen faciliteren we betrokken instellingen en bedrijven door hen aan te haken op netwerken van de provincie. De Gelderse sportevenementen kunnen bijvoorbeeld worden gebruikt - en worden al gebruikt - als platform om kennis op te bouwen en markt te ontwikkelen. Bij een aantal evenementen zijn de afgelopen jaren succesvolle side-events georganiseerd, gericht op netwerken en disseminatie. Ook zijn tijdens sportevenementen onderzoeken naar voeding en gezondheid uitgevoerd. Deze ontwikkeling willen we verder uitbouwen. Zo biedt de verbinding met Health Valley en Food Valley kansen, net als met het programma Eat2Move en de samenwerking binnen 'Gelrestad'.

### 4.3. Resultaten

Resultaten die we beogen door innovaties op het terrein van sport, voeding en gezondheid te ondersteunen, zijn:

- marktrijpe producten
- duurzame samenwerking tussen de verschillende sectoren -sport-voeding en gezondheid
- spin off naar andere deelgebieden
- bijdragen aan een gezonde leefstijl, vermindering van overgewicht, herstel na sportprestatie of operatie of ziekte en voorkomen van een chronische aandoening
- sterke positionering van provincie Gelderland als expertise-regio op het snijvlak van sport, voeding en gezondheid.

Dit levert economische, maatschappelijke en sportieve winst in Gelderland op en ook ver buiten de Gelderse grenzen.

## 5. De maatschappelijke pijler: open clubs en vitale sportparken

### 5.1. Inleiding en doel

In het programma Gelderland Sport! staat dat wij de ontwikkeling van sportverenigingen<sup>1</sup> en sportparken tot open clubs en vitale sportparken ondersteunen en versterken. Dit is een van de doelstellingen onder de pijler maatschappelijke kracht van sport. Om tot open clubs en vitale sportparken te komen, sluiten wij zoveel mogelijk aan bij kansrijke initiatieven van sportverenigingen en sportparken.

De doelstelling:

In 2019 kent Gelderland een groeiend netwerk van sterke, toekomstbestendige sportverenigingen en vitale sportparken, die bijdragen aan de leefbaarheid in dorpen en wijken.

Onder toekomstbestendigheid verstaan wij dat sportverenigingen en sportparken op langere termijn financieel en organisatorisch zelfstandig kunnen voortbestaan. Een toekomstbestendige sportvereniging is actief in een wijk of dorp en draagt bij aan de leefbaarheid ervan. Onder leefbaarheid verstaan wij dat de sportvereniging in actieve verbinding staat met maatschappelijke partners en buurtbewoners in de omringende wijk of dorp, gericht op het bevorderen van de sociale samenhang.

Wij constateren dat veel sportverenigingen en gemeenten geïnteresseerd zijn in de gedachte van de open club en het vitale sportpark. Er is een flinke beweging aan het ontstaan van partijen die zich willen ontwikkelen tot open clubs en vitale sportparken. Al vanaf najaar 2014 stimuleren wij deze

---

<sup>1</sup> Wij gebruik de termen sportclub en sportvereniging allebei. Onder vereniging worden ook andere rechtspersonen begrepen.

beweging, onder andere door de conferentie 'Op weg naar de toekomst' te organiseren. Ook hebben we samen met partijen gewerkt aan een breed Gelders netwerk van o.a. gemeenten, sportverenigingen, NOC\*NSF, sportbonden, kennis- en onderzoeksinstellingen (GSF, Kenniscentrum Sport, HAN, Mulier Instituut). In onze contacten hebben wij geconstateerd dat de beweging zich nog in een betrekkelijk vroeg stadium bevindt. Een actieve, stimulerende rol van de provincie Gelderland wordt vanuit het veld toegejuicht.

De ontwikkeling tot open clubs en vitale sportparken is bij uitstek een thema dat zich op lokaal niveau afspeelt. De gemeenten staan hiervoor als eerste aan de lat. Wij richten ons op met name het aanjagen, prikkelen en ondersteunen van betrokken partijen. Deze rol wordt ook door de partijen als wenselijk gezien. Met onze procesaanpak willen wij zoveel mogelijk sportverenigingen en gemeenten ondersteunen in de open club ontwikkeling binnen de lokale context. Hiervoor is maatwerk nodig. Wij beperken ons hierbij niet tot de kernsporten en de tweederingskernsporten, maar richten ons op de volle breedte van de sport.

Om dit te bereiken gaan we het volgende doen:

- Wij ondersteunen initiatieven op het gebied van open clubs en vitale sportparken. Het kan daarbij zowel om initiatieven gaan die zich in de realisatiefase bevinden, als in de planfase of de ambitiefase. Zie paragraaf 5.2.
- Wij stimuleren dat organisaties in het middenveld van de sportsector kennis en expertise opbouwen en delen over open clubs en vitale sportparken. Dit kan door middel van het organiseren van inspiratiesessies en werkbijeenkomsten, online kennisdeling en monitoring. Zie paragraaf 5.3.

Beide punten worden hieronder uitgewerkt. Wij richten ons op sportclubs en sportparken, middenveldorganisaties in de sportsector, derden en gemeenten, die hier gezamenlijk stappen in kunnen en willen zetten, een eigen bijdrage leveren en een duidelijke vraag naar ondersteuning hebben. Onder middenveldorganisaties verstaan wij hier onder andere NOC\*NSF, sportbonden, Gelderse Sport Federatie en Vereniging Sport en Gemeenten. Derden zijn onder andere maatschappelijke organisaties op het terrein van welzijn, zorg, onderwijs en ruimtelijke ordening.

#### *5.2. Open club en vitaal sportpark*

Het begrip open club is door NOC\*NSF ontwikkeld en is door haar gepositioneerd als een beweging, een filosofie. Voor de ideale open club bestaat geen formule, deze is bij uitstek contextafhankelijk. Wij nemen de omschrijving van NOC\*NSF over:

*'Een open club kenmerkt zich door een open houding van de kartrekkers en betrokkenen bij de club. Een dergelijke club is een ontmoetingsplek waarbij zij eigen leden, andere regelmatige bezoekers van de club en de buurtbewoners uitnodigt om te sporten en om bij de vereniging betrokken te raken en te blijven. Een open club is ondernemend en richt zich op een langetermijnvisie en staat daarom nooit stil. Zij denkt vraag- en buurtgericht en gaat steeds opnieuw na wat de behoeften zijn en speelt daarop in. De club gaat (mogelijk in samenwerking met andere sportclubs en partijen uit andere sectoren) gericht aan de slag om activiteiten aan te bieden, die haar hoofdactiviteit versterken. Ook voert de club actief en continu beleid op de ontwikkeling,*

*kwaliteit en opleiding van sporttechnisch, arbitrerend en bestuurlijk kader. En streeft zij naar een betere bezettingsgraad van de accommodatie. Dit alles leidt tot ledenbinding, -behoud en/of -groei, meer 'reuring' op de club en continuïteit van het bestaansrecht.*

*Een open club kan een individuele vereniging zijn maar veelal is de open club een samenwerking tussen meerdere verenigingen (bijv. een sportpark) en/of andere (commerciële) sportaanbieders en/of playgrounds/courts/pleintjes/buurtwerk/(juridische entiteit is niet leidend).<sup>2</sup>*

De open club kenmerkt zich door de houdingen: vraaggericht, ondernemend, uitnodigend, buurtgericht, samenwerkend en heeft oog voor continuïteit.<sup>3</sup>

Onder het begrip vitale sportparken: 'Het sportpark kan een sleutelrol blijven vervullen in de lokale sportinfrastructuur. Een Vitaal Sportpark, een sportpark met toekomstperspectief, kent vijf specifieke ruimtelijke kenmerken<sup>4</sup>:

- functiemenging (vervlechting van sport met bijv. wonen, werken, onderwijs, zorg);
- ruimtelijke integratie (verbindingen tussen bijv. openbare ruimte, routes, groen- en recreatie);
- goede sportieve en maatschappelijke benutting (ruimtelijke en fysieke inrichting geoptimaliseerd voor maatschappelijke functie);
- open (fysiek toegankelijk voor buurt en andere doelgroepen);
- bestuurlijke vitaliteit (open club als organisatorische voorwaarde).<sup>1</sup>

Het concept open club of vitaal sportpark is te zien als een ladder of continuüm waar een sportvereniging of sportpark stappen op gaat maken. Een continuüm dat loopt van de corebusiness van de sportverenigingen en -parken, regulier sportaanbod voor (potentiële) leden c.q. de verenigingen binnen het park, naar een open club of vitaal sportpark die over meerdere kenmerken van een open club of vitaal sportpark beschikt. Binnen dat continuüm zijn vele mogelijkheden en gradaties van open clubs en vitale parken mogelijk.

Wij menen dat deze aanpak ervoor zal zorgen dat sportverenigingen en sportparken toekomstbestendiger worden. Uiteraard hoeft niet iedere sportvereniging/sportpark zich te ontwikkelen tot een open club of een vitaal sportpark.

---

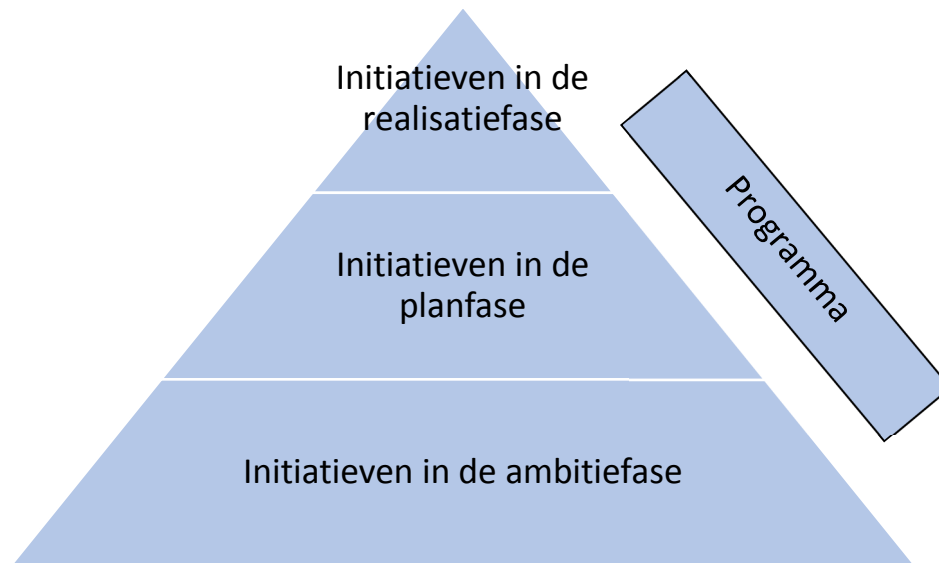
<sup>2</sup> [www.nocnsf/openclubs](http://www.nocnsf/openclubs)

<sup>3</sup> Onderzoeksrapport 'Maatschappelijke functie sportverenigingen in Gelderland', Mulier Instituut, maart 2015. In dit rapport wordt ook nader ingegaan op de kenmerken van een open club. Te downloaden via: <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=5793&m=1452498448&action=file.download>

<sup>4</sup> Inventarisatie 'Vitale sportparken in Gelderland', Sport&Ruimte, 2017.

### 5.1. Beleidskader en instrumenten: ondersteuning van initiatieven

Om toekomstbestendige sportverenigingen en vitale sportparken te realiseren, willen wij initiatieven ondersteunen in alle drie fasen van de onderstaande piramide.



**Figuur 1** Initiatieven Open Clubs en Vitale Sportparken

In de ambitiefase is er sprake van een idee over mogelijke samenwerking die gericht is op de ontwikkeling van een open club of vitaal sportpark dat op het eerste gezicht kansrijk lijkt. De initiatiefnemer verkent of dit idee haalbaar is om gezamenlijk met partijen te ontwikkelen. Aan het eind van de ambitiefase is verkend of het idee haalbaar is. Bij positief resultaat wordt het afgesloten met de ondertekening van een gezamenlijke ambitieverklaring. In de planfase wordt er tussen partijen afgesproken om een ontwikkelplan op te stellen. Met dit ontwikkelplan kunnen de partijen vervolgens zelf aan de slag om de open club of vitaal sportpark te realiseren.

Initiatieven die zich in de realisatiefase bevinden hebben al gezamenlijke ambities afgesproken en een plan opgesteld. In deze fase wordt de open club of vitaal sportpark daadwerkelijk gerealiseerd.

Naast initiatieven in de drie genoemde fasen is er een vierde categorie van initiatieven, namelijk middels een programma. Dit programma bestaat uit een samenstel van initiatieven uit de drie fasen. De initiatiefnemers kunnen gezamenlijk optrekken door bijvoorbeeld kennis en ervaring met elkaar te delen. Bij een programma is er sprake van één eindverantwoordelijke voor het programma die de zorg draagt voor het faciliteren, dan wel coördineren of het

inhoudelijk begeleiden van de initiatieven die tot het programma behoren. Het gaat hierbij om een bundeling van initiatieven die in Gelderland kunnen plaatsvinden.

Een voorbeeld is het programma 'Scholder an scholder' van acht gemeenten in de Achterhoek. Ook vanuit sportbonden worden verenigingen ondersteund. In iedere fase wordt kennis en ervaring opgedaan door 'learning by doing'. Bedoeling is dat wat is geleerd via werkbezoeken, werkbijeenkomsten en inspiratiesessies door de middenveldorganisaties wordt verspreid om op deze manier andere partijen te prikkelen en te enthousiasmeren om open club of vitaal sportpark activiteiten op te starten.

Het concept open club en vitaal sportpark is nog in ontwikkeling. Dit impliceert dat wij er rekening mee houden dat niet alle initiatieven volledig tot het voorgenomen resultaat leiden. Ook van deze ervaringen wordt geleerd.

Om in aanmerking te komen voor een subsidie moet het initiatief binnen de volgende uitgangspunten passen.

- a. Het initiatief komt 'van onderop', d.w.z. dat het wordt gedragen en getrokken door de sportverenigingen of sportparkorganisaties zelf.
- b. De continuïteit van de toekomstbestendige sportverenigingen of sportparkorganisaties wordt gewaarborgd door bestuurlijke stabiliteit en een structureel gezonde financiële basis.
- c. Er is sprake van een niet-vrijblijvende samenwerking tussen sportverenigingen of sportparkorganisaties en één of meer derden uit de sectoren onderwijs, cultuur, recreatie, zorg, welzijn, of het bedrijfsleven.
- d. Het initiatief is gericht op toekomstbestendige sportverenigingen / vitale sportparken en versterking van de leefbaarheid van het omringende dorp of de wijk in de stad, met behulp van de open club/vitaal sportparkgedachte.
- e. Het gemeentebestuur is c.q. de betreffende gemeentebesturen zijn bij het initiatief betrokken.
- f. Voor zover mogelijk worden sportverenigingen, sportparkorganisaties of maatschappelijke organisaties gericht op de doelgroep van mensen met een beperking bij het initiatief betrokken.
- g. Opgedane kennis en expertise worden door de subsidieontvangers tijdens en na het traject beschikbaar gesteld aan de provincie, andere sportverenigingen, gemeenten en geïnteresseerde derden.
- h. De samenwerkende partijen bij een sportvereniging of sportpark beschrijven hoe zij invulling gaan geven aan de benutting van de accommodatie (indien mogelijk), actief beleid op kader en gezamenlijk aanbod.<sup>5</sup>
- i. De samenwerkende partijen bij een sportpark beschrijven hoe zij omgaan met functiemenging, ruimtelijke integratie, goede sportieve en maatschappelijke benutting en open karakter van het sportpark.<sup>6</sup>
- j. Kosten van aanpassing van sportaccommodaties komen uitsluitend voor subsidie in aanmerking voor zover deze noodzakelijk zijn voor het realiseren van maatschappelijke of ruimtelijke functies van de open club of het vitale sportpark.
- k. Bij ondersteuning van gebundelde initiatieven in een programma, zijn bovenstaande uitgangspunten van overeenkomstige toepassing.

---

<sup>5</sup> Voor de volledige omschrijving verwijzen wij naar de definitie open club onder paragraaf 5.2.

<sup>6</sup> Voor de volledige omschrijving verwijzen wij naar de definitie vitaal sportpark onder paragraaf 5.2.



### 5.3. *Beleidskader en instrumenten: kennis en expertise*

Naast de ondersteuning van initiatieven zetten wij in op het actief delen van bestaande en nieuwe kennis die voortkomt uit de initiatieven. Met inspiratiesessies en werkbijeenkomsten zal deze kennis en ervaring verspreid worden, zodat meer sportverenigingen en gemeenten hiervan profijt hebben en zelfstandig verder aan de slag kunnen gaan. Immers, wij gaan niet álle sportverenigingen ondersteunen en het is aan gemeenten om waar nodig voor ondersteuning te zorgen.

#### 5.3.1. Werkbijeenkomsten door middenveld

Voor het actief delen van bestaande en nieuwe kennis worden door organisaties uit het middenveld inspiratiesessies en werkbijeenkomsten georganiseerd. De nadruk ligt hierbij op 'kijkjes in de keuken' en aansluiten op de vraag. Daarnaast zullen we ook stimuleren dat kennis en informatie online wordt ontsloten voor sportverenigingen, gemeenten en relevante andere partijen.

#### 5.3.2. Overzicht procesondersteuning

Wij hechten er sterk aan dat de sportverenigingen zelf hun keuze maken wat ze aan procesondersteuning nodig hebben. Zij zijn immers 'in the lead'. Wij zorgen hiertoe voor een overzicht van beschikbaarheid en aard /werkwijze van organisaties en bedrijven die kwalitatief goede, professionele procesondersteuning kunnen bieden. Op deze manier borgen wij de kwaliteit en bevorderen wij onderlinge uitwisseling tussen deze organisaties en bedrijven.

Wij stimuleren dat gebruik wordt gemaakt van kwalitatief goede en professionele procesbegeleiders die over de kennis en ervaring beschikken die benodigd is voor de ontwikkeling van een open club of vitaal sportpark. De procesbegeleiding is gericht op het coachen van verenigingen zodat zij zelf sturing geven aan de verandering. Het eigenaarschap van het proces moet bij de vereniging zelf blijven. De procesbegeleiding ondersteunt het eigen leerproces van de vereniging, positioneert andere partners om het leerproces te versterken en signaleert wanneer er behoefte is aan extra (externe) kennis. De procesbegeleider is expert in het begeleiden van veranderende organisaties en veranderingsprocessen en beschikt over kennis omtrent de open club gedachte. Hierbij kan de beschikbare kennis bij NOC\*NSF en de KNVB richtinggevend zijn.

#### 5.3.3. Onderzoek en monitoring van initiatieven

Er wordt op initiatief van de provincie een monitor ontwikkeld om de voortgang en de maatschappelijke effecten van de ondersteunde initiatieven te meten. De voortgangsmonitor biedt informatie aan de initiatiefnemer om al dan niet te bij te sturen in het traject en biedt tussentijdse informatie aan de provincie over de stand van zaken. De effectmonitor biedt inzicht in de bereikte maatschappelijke effecten op - in ieder geval - het terrein van de toekomstbestendigheid en de leefbaarheid.

#### 5.3.4. Netwerkontwikkeling

De ontwikkeling van open clubs en vitale sportparken is bij uitstek een lokaal vraagstuk met partijen uit de directe omgeving. Daarnaast zijn er ook grotere organisaties die werkzaam zijn in Gelderland op het terrein van sport, (jeugd-)zorg, welzijn, onderwijs en bedrijfsleven. Ook voor deze organisaties zien wij een rol weggelegd. Zo kunnen zij voorbeelden van lokale initiatieven uit de ene regio tonen aan potentiële initiatiefnemers uit een andere Gelderse regio. We streven ernaar dat deze organisaties zich gaan aansluiten bij het Sportakkoord.

#### 5.3.5. Duurzame sportvoorzieningen

De provincie heeft de ambitie om in 2050 'energieneutraal' te zijn. Dit sluit aan bij de ambities van toekomstbestendige sportverenigingen en vitale sportparken. De toekomstbestendige sportvereniging stelt haar club open en geeft andere partijen de ruimte om gebruik te maken van de sportlocatie. Het is dan belangrijk dat de eigen sportaccommodatie op orde is. Door de toepassing van maatregelen voor duurzaamheid en energiebesparing is de accommodatie geschikt voor meervoudig gebruik. Het levert tegelijkertijd financieel voordeel voor de vereniging op. Daar waar zich kansen voordoen om bij te dragen aan de duurzaamheid van sportaccommodaties, nemen wij deze bij het delen en verspreiden van kennis mee.

#### 5.4. Resultaten 2017 - 2019

Op basis van de ervaringen met het beleid in 2017 gaan we na 2017 bekijken of daarin eventueel aanpassingen nodig zijn om de doelstellingen te realiseren. In het algemeen willen wij dat onze activiteiten voor open clubs en vitale sportparken ertoe leiden dat de betrokken sportverenigingen meer samenwerken, meer toekomstbestendig zijn en bijdragen aan de leefbaarheid van de directe omgeving. Wij willen uiterlijk in 2019 de volgende resultaten behalen:

- Tenminste vijftien initiatieven op het terrein van open clubs en vitale sportparken hebben mede door ondersteuning van de provincie hun gezamenlijke ambities opgesteld in de ambitiefase.
- Tenminste acht initiatieven op het terrein van open clubs en vitale sportparken hebben mede door ondersteuning van de provincie een gezamenlijk plan opgesteld in de planfase.
- Tenminste vier initiatieven op het terrein van open clubs en vitale sportparken fungeren als voorbeeldproject in Gelderland en hebben mede door de provinciale ondersteuning hun open club/vitaal sportpark-plan gerealiseerd in de realisatiefase.
- Tenminste twee programma's op het terrein van open clubs en vitale sportparken fungeren als voorbeeldproject in Gelderland en hebben mede door de provinciale ondersteuning hun open club/vitaal sportpark gestimuleerd in de ambitie-, plan- of realisatiefase.
- De voortgang en effecten van de initiatieven zijn door middel van een hiertoe ontwikkelde voortgangs- en effectmonitor inzichtelijk gemaakt en benut door de initiatiefnemers en provincie.
- Er zijn tien werkbijeenkomsten door het middenveld in de sportsector georganiseerd om kennis en ervaring te delen tussen initiatiefnemers, sportverenigingen en gemeenten.

- Tenminste één organisatie die werkzaam is in Gelderland op het terrein van sport, (jeugd-) zorg, welzijn, cultuur, recreatie, onderwijs of bedrijfsleven heeft zich met het oog op de open club- en vitale sportpark-doeleinden aangesloten bij het Gelders Sportakkoord.

## 6. De maatschappelijke pijler: sportieve inrichting buitenruimte

### 6.1. Inleiding en doel

In het programma 'Gelderland Sport! 2016-2019' is opgenomen om de fysieke ruimte aantrekkelijker in te richten, zodat deze stimuleert tot sporten en bewegen. De gevarieerde natuur en de parken, pleinen en stedelijke buitenruimte in Gelderland bieden een scala aan mogelijkheden en uitdagingen. Sport en bewegen levert daarmee tevens een bijdrage aan een versterking van leefbaarheid en de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving.

De aandacht voor sport en bewegen in de buitenruimte vindt al plaats in het kader van Sterke Gelderse routes (zie paragraaf 7) en raakt onze inzet op de Vitale sportparken (zie paragraaf 5). In deze paragraaf is de aandacht gericht op de bebouwde buitenruimte van de Gelderse dorpen en steden. Een focus die aansluit bij het belang dat hier in de Provinciale Staten aan wordt gehecht.

Een meer beweegvriendelijke en sportieve inrichting van de bebouwde omgeving verlaagt de drempel om in het dagelijks leven te bewegen en te sporten. Het draagt bij aan de leefbaarheid, doordat bewoners elkaar in de directe woonomgeving actief ontmoeten.

Daarnaast sluit het aan op de maatschappelijke trend dat mensen meer individueel sporten en dat het 'tussen de bedrijven door' wordt beoefend.

Sport en bewegen in de bebouwde omgeving levert daarmee een bijdrage aan de sportparticipatie, Gelderse (vrijtijds-)economie, de ruimtelijke kwaliteit en de leefbaarheid van de woonomgeving.

### 6.2. Wat we gaan doen

In de eerste helft van de programmaperiode van Gelderland Sport! is al een aantal initiatieven ondersteund. Het gaat bijvoorbeeld om Parklopen van de AtletiekUnie, de sportcourts voortgezet onderwijs van Zoneparc, de ondersteunende werkzaamheden van de Gelderse Sportfederatie bij basisscholen en zorgcentra, en de planontwikkeling rondom het Olympuspark in Arnhem-zuid.

Voor de tweede helft van de programmaperiode zet de provincie in op het volgende

1. Het financieel en procesmatig ondersteunen van initiatieven wordt voortgezet en uitgebreid. De focus ligt op toepassing van het concept Sportvriendelijke Omgeving (zie hierna). Het gaat hierbij om het gelijktijdig realiseren van de voorziening, de organisatie eromheen én activiteiten. De financiële ondersteuning kan bestaan uit kosten van de inrichting, de planvorming, proceskosten, organisatie en materialen.
2. Het versterken van het maatschappelijk rendement en de legacy van de evenementen door het realiseren van fysieke voorziening(-en).

Een bekend voorbeeld is de aanleg van beachvolleybalvelden voorafgaand aan het WK-Beach in 2015. Voor het komend jaar zijn er mogelijkheden rondom het WK Inline en het EK volleybal jongens.

3. Het opbouwen en delen van kennis en expertise.

Dit vindt plaats door ondersteuning van kennisontwikkeling, het organiseren van inspiratiesessies over goede voorbeelden, werkbijeenkomsten ('learning by doing') en het organiseren van bestuurlijke steun.

### *6.3. Het 'wat' meer uitgewerkt*

Een sportieve inrichting van de bebouwde buitenruimte is bij uitstek een thema dat zich op lokaal niveau afspeelt. Gemeenten staan hiervoor in principe als eerste aan de lat.

Daarnaast zijn er initiatieven zoals beweegparken en -parcours (bijv. Ooij), Cruijff-courts en Krajicek-playgrounds. Ook zijn er bedrijven van buitenspeelvoorzieningen die deze niet alleen ontwerpen en plaatsen, maar zich ook meer op de planontwikkeling richten.

Bij het versterken van het maatschappelijk rendement van de sportevenementen ligt het voortouw bij de gemeente, de betrokken evenementorganisator of sportbond.

Ons is gebleken dat de nieuwe ontwikkelingen rond het sportief inrichten van de buitenruimte, veel gemeenten en sportorganisaties aanspreken. Het sluit als thema ook naadloos aan op de in voorbereiding zijnde Omgevingswet, die een effectieve bevordering van de publieke gezondheid bij de inrichting van de omgeving als een van haar doelstellingen heeft.

### *Sportvriendelijke omgeving*

Bij de ondersteuning van de sportieve inrichting van de buitenruimte kiest de provincie ervoor om het concept Bewegvriendelijke omgeving te hanteren en daarbij te focussen op het sportieve<sup>7</sup>. We noemen dat Sportvriendelijke omgeving. In dit concept gaat het om het gelijktijdig inrichten van een sportieve voorziening, het organiseren van de partijen die het samen beheren en het realiseren van een programma van activiteiten. Feitelijke realisatie, actief beheer en actief gebruik gaan in dit concept hand-in-hand. Het beheer en het gebruik moeten daarbij voor langere tijd (in elk geval drie jaar) zijn gewaarborgd.

Gebruik van de sportieve buitenruimte staat in beginsel open voor iedereen. Zekere restricties om redenen van openbaar belang zijn uiteraard wel mogelijk.

---

<sup>7</sup> De rol van de omgeving is door het Kenniscentrum Sport nader uitgewerkt in het Bewegvriendelijke Omgeving Model. In dit model moet de inrichting aan drie voorwaarden voldoen ie op elkaar moeten zijn afgestemd. Het Kenniscentrum Sport gebruikt daartoe de begrippen: hardware, software en orgware, waarbij hardware staat voor fysieke infrastructuur, software voor het aanbod aan activiteiten, begeleiding en communicatie en orgware voor het proces en de participatie. Wanneer de hardware en de software met hulp van orgware op elkaar zijn afgestemd, ontstaat een beweegvriendelijke omgeving.

Zie ook: <https://www.allesoversport.nl/artikel/model-beweegvriendelijke-omgeving-bvo-model/>

Wij beperken ons niet tot de realisatie van nieuwe voorzieningen. Ook ondersteuning voor de transformatie van een bestaande voorziening naar een buitenruimte die aan het concept Sportvriendelijke omgeving voldoen, kunnen op deze wijze verbeterd worden.

Om misverstanden te voorkomen: Het gaat de provincie nadrukkelijk niet om het plaatsen van alleenstaande wipkippen of outdoor fitness-apparatuur op straat. En ook niet om het verbeteren van het functioneel gebruik van de buitenruimte (zoals bereikbaarheid en woon-werkverkeer).

### *Samenwerking*

Het daadwerkelijk gebruik van sportieve voorzieningen in de buitenruimte blijkt geen vanzelfsprekendheid. Op zichzelf goede voorzieningen worden soms maar weinig benut doordat zij niet goed aansluiten op de behoeften van de omgeving. Om voor ondersteuning in aanmerking te komen geldt daarom als voorwaarde dat de voorziening en behoeften actief op elkaar worden afgestemd. Dat de voorziening verbonden is met de gebruikers en de sport- of andere relevante organisaties in de omgeving; dat het wordt gezien als iets 'eigens'.

Om het draagvlak te verzekeren willen wij De provincie vindt het van belang dat naast de initiatiefnemer minimaal één organisatie uit een andere maatschappelijke sector betrokken is. Dat kan een sportorganisatie zijn, maar ook een organisatie uit een andere sector. Dit laatste kan eraan bijdragen dat de voorziening óók gebruikt wordt door anderen dan sportverenigingen en georganiseerde sporters. Dat de sportcourts op de schoolpleinen bijvoorbeeld ook worden gebruikt door buurtsportcoaches. Of een beweegtuin bij een zorgcentrum wordt gebruikt door ouderen uit de buurt.

Een sportieve inrichting van de buitenruimte is een verrijking van de kwaliteit van de omgeving. Dat kan nog worden versterkt als er ook aandacht is voor de kunstzinnige en ruimtelijke vormgeving. De provincie gaat ons inspannen om partners te vinden die op dit vlak een impuls kunnen geven. Streven is om hen door aansluiting bij het Gelders Sportakkoord bij de beoogde ontwikkeling te betrekken.

Net als op andere onderdelen van het uitvoeringsbeleid streeft de provincie ernaar dat bij de initiatieven rond de sportieve buitenruimtes sportverenigingen of maatschappelijke organisaties gericht op de doelgroep van mensen met een beperking worden betrokken.

Voor de verlening van subsidie voor de realisatie van een of meer sportieve buitenruimtes in het kader van een evenement, moet er tevens sprake zijn van een programmatische verbinding tussen het evenement en de buitenruimtes. Bijvoorbeeld wanneer de realisatie deel uitmaakt van het programma van activiteiten van het evenement of dat er wordt 'meegelift' op de communicatie rond het evenement. Realisatie van een of meer buitenruimte(s) kan het draagvlak van grote evenementen verbreden en zorgen voor een blijvende maatschappelijk impact (legacy). Op deze wijze promoot het evenement zichzelf en draagt het bij aan de breedtesport.

Realisatie van sportieve buitenruimtes op sportparken willen wij alleen ondersteunen als zij deel uitmaken van het creëren van een vitaal sportpark. Subsidieverlening vindt dan plaats op basis van het beleid inzake open clubs en vitale sportparken (paragraaf 5). Om de maatschappelijke winstkansen van grote evenementen zo min mogelijk te beperken, maken wij een uitzondering voor buitenruimtes die worden gerealiseerd in het kader van zo'n evenement. Het moet wel gaan om de evenementen die op de Gelderse evenementenkalender staan (zie paragraaf 3.3).

### *Kennis delen en netwerkontwikkeling*

Voor het opbouwen en delen van kennis en expertise werkt de provincie samen met partners als het Kenniscentrum Sport, de Hogeschool Arnhem Nijmegen en de Gelderse Sport Federatie.

Daarnaast wordt gewerkt aan een versterking van de onderlinge uitwisseling en samenwerking tussen alle betrokken partijen met extra aandacht voor initiatieven bij stedelijke en ruimtelijke vernieuwing (bijvoorbeeld het waterplein in Tiel).

Van de initiatieven die de provincie ondersteunt, wordt de kennis en expertise door betrokken partijen actief gedeeld. Een voorbeeld is de studiedag over de sportcourts.

Voor het meten van de maatschappelijk effecten van sportieve buitenruimtes, is op dit moment geen instrumentarium beschikbaar. Wij nemen het initiatief om het effect van het concept Sportvriendelijke Omgeving door een externe partij te laten meten. Er wordt daarbij ondermeer gekeken naar de soort ruimte, de inrichting, de partijen waarmee wordt samengewerkt en het gebruik.

### *Nieuwe kans*

Urban sports is een verzamelnaam voor een groot aantal nieuwe sporten die bij uitstek in een park, op een pleintje of 'om de hoek' worden beoefend.

Voorbeelden zijn: 3x3 basketbal, inline skaten, skate-boarden, free running, breakdance, calisthenics en streethockey. Sommige daarvan zijn verbonden aan 'traditionele' sporten als schaatsen, gymnastiek en turnen.

De Urban sports hebben een grote aantrekkingskracht op jongeren en zijn verbonden met Urban cultures.

De provincie onderzoekt welke mogelijkheden er zijn om de Urban sports in de buitenruimte te faciliteren.

### *6.3. Resultaten*

Om onze doelstelling te realiseren zien wij voor de resterende programmaperiode de volgende resultaten:

- Een drietal initiatieven heeft mede met ondersteuning van de provincie de bebouwde buitenruimte versterkt met een sportieve voorziening.
- Een drietal evenementen heeft mede met ondersteuning van de provincie hun maatschappelijke meerwaarde vergroot door de realisering van een sportieve inrichting van de buitenruimte.
- Een vijftal initiatieven is procesmatig door de Gelderse Sport Federatie ondersteund.
- Voor het meten van de maatschappelijke en ruimtelijke meerwaarde van de initiatieven en de Sportvriendelijke omgeving, is een meetinstrument ontwikkeld.
- Er zijn twee sessies en/of werkbijeenkomsten georganiseerd voor partners in de sport- en ruimtelijke sector om kennis en ervaring te delen.

## **7. De maatschappelijke pijler: routenetwerken**

### *7.1. Inleiding en doel*

Recreatieve routes zorgen voor de infrastructuur voor gezond bewegen en sport. Om op de langere termijn een aantrekkelijke provincie voor toeristen en buitensporters te blijven is de uitdaging dat meer partijen bijdragen aan en investeren in de kwaliteit van de routenetwerken in Gelderland.

De afgelopen periode is door 50 verschillende organisaties het programma 'Sterke Gelderse Routes, meer rendement uit recreatieve routenetwerken' opgesteld. De aankomende periode zullen wij ons vooral richten op regionaal niveau om in gesprek te gaan met initiatiefnemers en partijen over kansrijke initiatieven en kansen voor aantrekkelijke routes. Hierbij is vooral aandacht voor kansen op basis van verdienmodel of andere vormen waarbij zelfstandig wordt gewerkt aan de kwaliteit routenetwerken.

### *7.2. Resultaten*

Eind 2017 is door middel van gesprekken een aantal economisch zelfstandige en duurzame initiatieven tot stand gekomen om de Gelderse routes te versterken. Deze worden gedragen door partijen uit de samenleving (organisaties, ondernemers of burgers). Dit kan betekenen dat er nieuwe routes zijn ontwikkeld, die worden benut door sporters en toeristen, dat dit gekoppeld is aan horeca en andere bedrijvigheid en de verbinding is gelegd met evenementen. Hierbij wordt ook meer gebruik gemaakt van verdienmodellen en is er meer ondernemerschap.

### *7.3. Vervolg aanpak*

Met de nieuwe fase en de aangescherpte focus van routenetwerken zullen we scherper inzetten op kansrijke initiatieven die economisch, zelfstandig bijdragen aan de kwaliteit routes. Hiervoor wordt op korte termijn door de provincie een procesbegeleider aan de slag gezet, die mogelijke initiatieven en kansen verder gaat verkennen en indien nodig helpt om deze verder te brengen.

## **8. De maatschappelijke pijler: aangepast sporten**

### *8.1. Inleiding en doel*

In het programma Gelderland Sport! is opgenomen dat de provincie gaat inzetten op het stimuleren van sport en bewegen voor mensen met een functiebeperking. Onder sporter met een beperking wordt verstaan: sporter met een motorische, zintuiglijke of verstandelijke beperking of met psychosociale problematiek, waardoor hij wordt gehinderd in zijn handelingen en bewegingen. De drempel voor deze groep is vaak extra hoog door het ontbreken van een goed sportaanbod, de benodigde aangepaste voorzieningen en (het ontbreken van) goede informatievoorziening, waarmee sporters en sportaanbieders elkaar makkelijker kunnen vinden. Juist voor deze kwetsbare groep is bewegen vaak nog belangrijker om fysiek en sociaal gezond te blijven. Sporters met een chronische ziekte zijn niet meegenomen in de begripsomschrijving, omdat deze veelal mee kunnen doen in het reguliere sportaanbod.

### *8.2. Tot nu toe*

Een belangrijk memorabel moment was de organisatie van de Special Olympics Nationale Spelen (SONS) in Nijmegen. Een groots feest en een belangrijke mijlpaal voor de deelnemers, de vele vrijwilligers en de organisatie. Memorabel was ook de toekenning van de eerstvolgende Special Olympics Nationale Spelen aan de Achterhoek.

In de afgelopen periode is er door de provincie een succesvolle inspiratiebijeenkomst georganiseerd. Hieraan is deelgenomen door organisaties uit de zorg- en welzijnssector en de sportbonden. In het kader van ons evenementenbeleid hebben wij het aangepast sporten als één van de uitgangspunten voor onze nieuwe evenementenkalender benoemd. Het onderwerp is goed terug te vinden in de evenementenstrategieën van de kernsportbonden in het Sportakkoord.

### *8.3. Resultaten*

Voor 2018 staan verschillende evenementen aangepast sporten gepland, namelijk het WK zitvolleybal, WK rolstoeltennis en Special Olympics. Als deze doorgang vinden, roepen wij 2018 uit tot het 'Gelders jaar van het aangepast sporten'. Op deze wijze worden de evenementen breder ingezet en bestaat de mogelijkheid om ook andere thema's rondom aangepast sporten actief te agenderen of in uitvoering te nemen.

De ontwikkeling en realisatie van het regionaal Sportloket Uniek Sporten wordt ondersteund door de Gelderse Sport Federatie. De regionale samenwerkingsverbanden Uniek Sporten werken aan versterking van de onderlinge samenwerking. Wij zijn hierbij betrokken. Wij zullen de samenwerking tussen de zorg- en welzijnssector en de sportsector stimuleren.

#### *8.3.1. Economische kracht*

Als één van de uitgangspunten voor ondersteuning van evenementen is opgenomen dat er ook een podium voor mensen met een beperking moet zijn. Hieronder wordt verstaan dat het evenement toegankelijk is voor mensen met een beperking. Tijdens het evenement zelf of de side-events worden activiteiten voor mensen met een beperking georganiseerd, voor zover dit meerwaarde heeft voor deze doelgroep.

De subsidieregels bieden de mogelijkheid van ondersteuning van evenementen voor aangepast sporten of andere speciale doelgroepen als zij een grote maatschappelijke impact hebben. Zij kunnen voor steun in aanmerking komen als ze tenminste van nationaal niveau zijn en hun maatschappelijk bereik groot is. Het evenement en de side-events moeten stimuleren tot een hogere sportparticipatie bij de doelgroep

#### *8.3.2. Maatschappelijke kracht*

Om in aanmerking te komen voor subsidie voor het uitvoeren van een voorbeeldproject op het gebied van open club en vitale sportparken, is het een uitgangspunt dat - indien mogelijk - aangepast sporten daar deel van uitmaakt. Ook bij de verspreiding van kennis en expertise op het gebied van open club en vitale sportparken maakt aangepast sporten onderdeel uit van de producten en activiteiten die gepland staan.



### 8.3.3. Sportieve kracht

De begeleiding en ondersteuning door Topsport Gelderland wordt ook aangeboden aan sporters met een functiebeperking. Dit geldt ook voor de inzet van jonge talentvolle sporters als ambassadeur van de sport.

## 9. De sportieve pijler: sportieve kracht van sport

### 9.1. Doelstelling Talentondersteuning

Talented zijn de schakel tussen breedte- en topsport. Talented inspireren anderen om het beste uit zichzelf te halen en tot een actieve en sportieve leefstijl te komen. Hoe meer mensen in Gelderland aan sport doen, hoe groter de kweekvijver is voor nieuwe talented die onze provincie en Nederland op de kaart kunnen zetten.

Onze doelstelling voor talentondersteuning is een betere structuur voor talentontwikkeling tot stand te brengen, waarmee jonge talentvolle sporters - al dan niet met een beperking - in staat worden gesteld zich op een evenwichtige manier te ontwikkelen tot topper in hun sport. Gelderland kent vele goede voorbeelden van talentedvolle sporters die inmiddels tot de nationale en internationale top behoren (Laura Smulders en Jelle van Gorkom BMX, Elis Ligtlee Baanwielrennen, Lonneke Sloetjes Volleybal, etc.).

### 9.2. Gelders model voor talentontwikkeling in de sport

In de afgelopen jaren is er in Gelderland een goed functionerende structuur voor talentontwikkeling gerealiseerd. Jaarlijks worden circa 600 sporttalented met en zonder beperking begeleid en ondersteund in hun ontwikkeling. Bij de realisering van dit doel speelt Topsport Gelderland een belangrijke rol. Op onderdelen, bijvoorbeeld waar een relatie ligt met de breedtesport, werkt Topsport Gelderland daarbij samen met de Gelderse Sport Federatie. Uitgangspunt van ons beleid is dat talented zich sportief kunnen ontwikkelen in harmonie met het onderwijs en het maatschappelijke en privé leven. Daarbij willen wij voor talented faciliteiten creëren niet alleen voor de sportontwikkeling, maar óók voor hun maatschappelijke carrière. Aandacht voor het welzijn van het talent en thema's als onderwijs, gezonde voeding, voorlichting over doping, etc., maar ook aandacht voor de ouders en de thuissituatie is daarbij belangrijk.

In dit proces wordt in Gelderland unieke kennis ontwikkeld door de HAN (lectoraat Herkennen en Ontwikkelen van Sporttalented alsmede het Centre of Expertise) en het Kenniscentrum Sport in Ede. Daarmee ontwikkelt de Gelderse aanpak zich tot een 'Gelders model voor talentontwikkeling in de sport', waarbij het gaat om de optimale ontwikkelomgeving voor sporttalented, in goede balans met welzijn en school. Het model is niet alleen gericht op sportprestaties (slechts een enkeling zal de absolute top halen), maar ook op het leren van essentiële vaardigheden en competenties en de combinatie met welzijn en schoolprestaties.

### 9.3. Beleidskader

Door bij te dragen aan een optimale structuur voor talentontwikkeling in Gelderland, willen wij Gelderse sporttalented de gelegenheid bieden het beste uit zich zelf te halen en op een evenwichtige manier uit te groeien tot landelijke toppers. Hiervoor is nodig dat voorwaarden worden gecreëerd om talentvolle sporters de gelegenheid te geven zich optimaal te ontwikkelen.

We willen hiervoor insteken op individuele talentbegeleiding die door regioconsulenten van Topsport Gelderland zal worden geboden. Ook degenen die de top niet halen moeten vaardigheden en competenties hebben opgedaan, waar ze de rest van hun leven nog veel aan hebben. Daarnaast is een doorlopend traject van talentontwikkeling en -begeleiding in Gelderland benodigd. Hiervoor zetten we in op doorontwikkeling van Regionale Trainings Centra (RTC), maken we nieuwe regionale Multisport Talenten Centra mede mogelijk, worden sporttalenten ook in de onderwijssituatie (Topsport Talentscholen) breder motorisch uitgedaagd en geschoold en richten we ons op versterking van de kwaliteit van de jeugdopleiding van topclubs. Ook willen wij jonge talentvolle sporters scholing bieden om zich in te kunnen zetten als ambassadeurs bij (basis-)scholen, sportevenementen en bedrijven. Ten slotte richten wij ons op een nieuwe aanpak voor werving, behoud en stimulering van talenten aangepaste sport.

#### *9.4. Instrumentarium*

Wij stellen voor de pijler Sportieve kracht van sport voor de periode tot en met 2019 € 2,4 mln. Beschikbaar. Dit is als volgt onderverdeeld. Voor de individuele talentbegeleiding en ondersteuning van talentvolle sporters met een status is voor Topsport Gelderland voor de periode tot en met 2019 een subsidie van maximaal € 960.000 beschikbaar, met een maximum van € 320.000 per jaar.

Provinciale Staten hebben op 28 juni 2016 bij de Voorjaarsnota 2016 hiertoe besloten (PS2016-404). Voor de realisering van de overige doelen van het thema Talentondersteuning zijn projectsubsidies mogelijk op basis van de Regels Ruimte voor Gelderland 2016. Hiervoor is tot en met 2019 € 3.6" mln. aan budget beschikbaar

#### *9.5. Resultaten*

Onderstaand geven wij per subdoel weer welke resultaten eind 2019 behaald zullen zijn.

9.5.1. Doel: het op een adequate wijze begeleiden en ondersteunen van talentvolle sporters met een status.

Het resultaat hiervan is dat jaarlijks aan minimaal 600 talentvolle sporters met een status vanuit NOC\*NSF en hun sportbond, inclusief sporttalenten met een beperking, extra begeleiding en ontwikkelkansen is geboden.

Talentbegeleiders van Topsport Gelderland bieden ondersteuning aan jonge talentvolle sporters, binnen en buiten de talentenprogramma's. Via het Samenwerkingsverband Topsport Oost krijgen Gelderse (kern-)sporters toegang tot faciliteiten van de hoogste kwaliteit waaronder de CTO-faciliteiten van Papendal. Via een netwerk van organisaties uit alle maatschappelijke geledingen en experts door de hele provincie zijn de talenten verzekerd van goede (para-)medische zorg, gerichte strength & conditioning begeleiding en faciliteiten, voorlichting over gezonde voeding, maar ook trainingen op het gebied van communicatie en voorlichting over de financieel-administratieve kant horen daarbij. Dit betreft ook jonge Gelderse sporters die (nog) geen deel uitmaken van deze programma's.

Een tweede resultaat is dat aan alle talentontwikkelingsprogramma's van de kernsportbonden door Topsport Gelderland en Topsport Oost bijgedragen is ter verbetering van de kwaliteit.

Door genoemde partijen is bijgedragen aan de verdere doorontwikkeling van de talentontwikkelingsprogramma's van de kernsportbonden.

9.5.2. Doel: het realiseren van een doorlopend traject van talentontwikkeling in Gelderland. Het resultaat is dat minimaal acht Regionale Trainings Centra (RTC's) van de kernsportbonden zijn gecontinueerd en doorontwikkeld (kwaliteitsimpuls), dan wel opgestart.

Dit houdt in dat de bestaande RTC's zijn doorontwikkeld (kwalitatief/ meer financiële zelfstandigheid) of nieuwe RTC's zijn opgestart. Dit verloopt via de kernsportbonden, maar ook door de inzet van Topsport Oost. Het gaat om doorontwikkelde of gestarte RTC's die deel uitmaken van het meerjaren-opleidingstraject van bonden, met een stabiel management, voldoende aandacht voor sportgenerieke leerlijnen en begeleiding van de sporters op persoonlijk/maatschappelijk vlak.

Een tweede resultaat is dat nieuwe regionale, kernsport overstijgende Multisport Talenten Centra operationeel zijn (3 regio's).

Deze nieuwe regionale kernsport overstijgende Multisport Talenten Centra zijn mede mogelijk gemaakt zodat talenten in de regio kansen krijgen om zich dicht bij huis verder te ontwikkelen (o.m.

Achterhoek Younited, Talent Centraal).

Een derde resultaat is dat in drie Gelderse regio's, door toepassing van de methodiek fasegericht opleiden, de kwaliteit van de jeugdopleidingen van kernsportclubs is versterkt.

Het gaat hierbij om de begeleiding van ambitieuze sportclubs om te komen tot een samenhangend en verantwoord beleid, waar het gaat om hun jeugdopleiding c.q. talentontwikkeling. De kwaliteit van de jeugdopleiding van de kernsportclubs wordt versterkt door toepassing van de methodiek 'fasegericht opleiden' (Long Term Athletics Development).

Een vierde resultaat is dat vijf Topsport Talent Scholen en topsport vriendelijke scholen pilots hebben gedraaid met een pluspakket voor topsport talenten met een status. Ook is er op één HBO-instelling een pilot gedraaid met het aanbieden van interventies waarin het leren van vaardigheden t.b.v. een succesvolle carrière centraal staat.

Het gaat er hier om dat sporttalenten ook in de onderwijssituatie breder motorisch worden uitgedaagd en geschoold, dat ze daar ook de kans krijgen om voor hun sport relevante kennis en ervaring op te doen. Sport en onderwijs worden zo verbonden om de talentvolle sporters de kans te geven en vaardigheden op te doen om een succesvolle 'duale carrière' (sport én onderwijs) te kunnen hebben.

Aanvragen dienen voorzien te zijn van een advies van Topsport Gelderland ten aanzien van de doelmatigheid van de aanvraag. Topsport Gelderland ontvangt provinciaal subsidie voor de ondersteuning en begeleiding van de Gelderse toptalenten en kan vanuit haar functie aanvragers adviseren over hoe te komen tot een kwalitatief goed project en een goede aanvraag. Aan deze advisering zijn voor de aanvragers geen kosten verbonden.

Het vijfde resultaat ten slotte is dat Gelderland wordt gezien als de beste omgeving voor sporttalenten om zich te ontwikkelen. Er is een 'Gelders model' tot stand gebracht, waarover wordt gepubliceerd en waardoor minimaal vele tientallen jonge sporters zich beter kunnen ontwikkelen.

Hierbij delen HAN en Kenniscentrum Sport kennis met Gelderse gemeenten, hetgeen leidt tot een "Gelders model" voor talentontwikkeling: kennis over en het realiseren van een optimale ontwikkelomgeving voor toptalent.

9.5.3. Doel: het scholen en inzetten van jonge talentvolle sporters als ambassadeurs voor (basis)scholen, sportevenementen en bij het bedrijfsleven.

Het resultaat is dat jaarlijks 30 talenten geschoold zijn als ambassadeur en dat deze in totaal 90 maal ingezet zijn op scholen, evenementen en bij bedrijven.

Het gaat hierbij om scholing en begeleiding van sporttalenten om zichzelf te kunnen presenteren als rolmodel (ambassadeurs) en het organiseren van presentaties van talenten op scholen, evenementen en voor het bedrijfsleven (netwerken).

9.5.4. Doel: het ontwikkelen en toepassen van een methodiek waarmee meer talentvolle sporters met een beperking worden geworven en begeleid.

Als resultaat zijn jaarlijks minimaal drie trajecten - rondom Gelderse evenementen - voor het opsporen van paralympisch talent georganiseerd. Het betreft de ontwikkeling van een methodiek voor werving van sporters met een beperking en de toepassing van het nieuwe instrument (werving, stimulering en ontwikkeling).

## **10. Tot slot**

Met dit uitvoeringsbeleid geven wij invulling aan de doelen uit Gelderland Sport! 2016-2019. Zo werken wij aan een provincie die bruist van sportiviteit. Een provincie met goede sportvoorzieningen voor iedereen, met actieve sportverenigingen die midden in de maatschappij staan en met toonaangevende sportevenementen. Een provincie die door sport nog aantrekkelijker wordt voor haar inwoners, ondernemers, sporters en bezoekers. En iedereen mag dat weten.